

PODSTAWY INFORMATYKI

Oprogramowanie komputerów osobistych

Dr hab. inż. Lidia Jackowska-Strumiłło

© Katedra Informatyki Stosowanej
POLITECHNIKA ŁÓDZKA

1

Klasyfikacja

Ze względu na pełnione przez siebie funkcje, **oprogramowanie komputera** można podzielić na dwie główne grupy:

- **oprogramowanie podstawowe**
- **oprogramowanie użytkowe**

Bardziej precyzyjna klasyfikacja wyodrębnia trzy grupy:

- **oprogramowanie systemowe**
- **oprogramowanie narzędziowe**
- **oprogramowanie użytkowe**

2

Oprogramowanie systemowe to system operacyjny oraz BIOS i odpowiednie programy wspomagające.

Oprogramowanie narzędziowe to programy, które ułatwiają tworzenie i obsługę programów użytkowych, np. *translatory*.

Oprogramowanie użytkowe stanowią programy, które wykonują konkretne zadania stawiane przez użytkownika, np. przekształcają wprowadzane dane dostarczając nowych informacji lub wprowadzając ich nową jakość.

Struktura oprogramowania komputera

Warstwowa struktura oprogramowania komputera.

BIOS

BIOS (*ang. Basic Input Output System*) jest zbiorem elementarnych programów i procedur zapisanych w pamięci **ROM** (obecnie **FlashROM**) i dostarczanych wraz ze sprzętem.

Najważniejsze programy BIOS- u:

- **program testujący POST** (*ang. Power On Self Test*) – w pierwszej kolejności testowany jest procesor, następnie pamięć ROM i RAM, sterowniki przerwań i inne układy na płycie głównej, a w ostatniej kolejności urządzenia zewnętrzne;

w ostatniej fazie testu wykrywane są rozszerzenia BIOS-u na kartach sterowników, następuje ich inicjalizacja i uruchomienie niezbędnych programów;

- **boot** - program inicjujący – przeszukuje dyski komputera i uruchamia system operacyjny;
- **procedury obsługi podstawowych urządzeń wejścia/wyjścia** (klawiatury, monitora, dysków i drukarki);
- **Setup** – program umożliwiający konfigurację sprzętu.

Zmienne programu BIOS (data, godzina, hasło, ustawienia sprzętu) przechowywane są w podtrzymywanej bateryjnie pamięci RAM.

Unified Extensible Firmware Interface (UEFI)

- Następca BIOSu
- Interfejs pomiędzy systemem operacyjnym a firmware
- Wymaga architektury 64 bitowej
- Umożliwia obsługę dysków twardych większych od 2TB - maksymalnie 8192 EB (eksabajty)

7

Unified Extensible Firmware Interface (UEFI)

- Szybki start systemu
- Wbudowany BIOS
- Uprozczone podkręcanie „procesora”
- Oszczędzanie energii
- Rozbudowane programy narzędziowe
- Testy pamięci
- Backup dysku twardego

8

Unified Extensible Firmware Interface (UEFI)

- Wygodna obsługa menu ustawień przy pomocy myszy
- Uproszczona aktualizacja UEFI
- Apple jest aktualnie jedynym producentem oferującym komputery z systemem UEFI

9

System operacyjny

jest to zbiór programów i procedur, których zasadniczym zadaniem jest zarządzanie wszystkimi zasobami sprzętowymi, programowymi i informacyjnymi komputera.

System operacyjny pośredniczy pomiędzy uruchamianymi aplikacjami a sprzętem, działa od chwili startu do wyłączenia komputera.

W każdym systemie operacyjnym występują **warstwy**, spełniające różne funkcje, np.:

- warstwa odpowiedzialna za współpracę ze sprzętem,
- **jądro systemu**, realizujące jego funkcje,
- **powłoka** (shell) - zewnętrzna warstwa systemu stanowiąca interfejs użytkownika.

Zadania systemu operacyjnego

- **Zarządzanie zasobami sprzętowymi** - zapewnienie optymalnego wykorzystania pamięci i urządzeń wchodzących w skład komputera oraz sterowanie nimi. Specjalne moduły programowe - **sterowniki** udostępniają aplikacjom jednolity sposób programowania urządzeń - **interfejs**.
- **Obsługiwanie zbiorów w pamięci zewnętrznej** - gromadzenie danych na dyskach i zarządzanie nimi poprzez moduł programowy obsługujący system plików. **System plików** to struktura danych na dysku, która pomaga logicznie uporządkować dane, dzieląc je na pliki i grupując w katalogach.
- **Realizacja maszyn wirtualnych** - uproszczonych obrazów komputera, które są udostępniane aplikacjom.

- **Wielozadaniowość** - umożliwienie pracy wielu aplikacji na jednym komputerze. Każda aplikacja otrzymuje własną maszynę wirtualną i może działać tak, jakby była jedyną aplikacją pracującą na komputerze.
- **Interakcja z użytkownikiem** - powłoka systemu umożliwia użytkownikowi uruchomienie aplikacji oraz komunikację z komputerem. Użytkownik może komunikować się z systemem w trybie tekstowym wpisując odpowiednie **polecenia systemowe** i odczytując **komunikaty** wysyłane przez system, bądź w trybie graficznym poprzez system okienek dialogowych, ikon, kontrolek, itp.
- **Komunikacja z innymi komputerami** - moduły obsługujące sieć zapewniają dostęp do Internetu oraz do zasobów innych komputerów pracujących w sieci.

Systemy Operacyjne

- Windows XP/Vista/7
- MS - DOS (Disk Operating System)
- Unix,
- Mac OS – system operacyjny komputerów Macintosh
- Linux - adaptacja systemu Unix dla mikrokomputerów,
- Solaris,
- OS/2 Warp 3,
- QNX,
- BeOS

Oprogramowanie narzędziowe

Oprogramowanie narzędziowe to zbiór programów, które ułatwiają tworzenie i obsługę programów użytkowych. Są to przede wszystkim **translatory**.

Translator pełni następujące funkcje:

- kontroluje formalną poprawność programu,
- przydziela odpowiednie komórki w pamięci dla zmiennych występujących w programie,
- tłumaczy program użytkownika z języka **zewnętrznego** na język **wewnętrzny** komputera.

Translatory

Najprostszym **translatorem** jest tzw. **assembler**, który tłumaczy program napisany w języku **symbolicznym** na język **wewnętrzny** (binarny) komputera.

Ze względu na **sposób translacji** można podzielić translatory na dwie główne grupy:

- **kompilatory** (*Pascal, C, C++*),
- **interpretery** (*Basic*).

Translator wyposażony w programy pomocnicze, takie jak: edytor, debugger, linker, nazywany jest **systemem** lub **zintegrowanym pakietem programowania** określonego języka.

Generacje języków Programowania

Programy użytkowe

można podzielić ze względu na pełnione przez nie funkcje na:

- **pakiety biurowe** (*MS Office, Libre Office*),
- **programy graficzne** (*Corel Draw, PhotoShop, Designer*),
- **programy do obsługi baz danych** (*MySQL, PostgreSQL, MS-Access, Oracle*),
- **programy do obsługi poczty elektronicznej** (*Mozilla Thunderbird, Outlook*),
- **programy do przeglądania Internetu** (*Google Chrome, Opera, Safari, Mozilla Firefox, IE(?)*),
- **programy do tworzenia stron WWW** (*Skryba, Pajęczek*),
- **programy dźwiękowe** (*MS Media Player, WinAmp*),

- **programy do wspomagania projektowania** (*AutoCad*),
- **pakiety obliczeniowe** (*MATLAB, Mathematica, MapleV*),
- **programy pomiarowo-kontrolne** (*TestPoint, LabVIEW*),
- **programy do wspomagania zarządzania,**
- **programy do wspomagania księgowości,**
- **programy edukacyjne,**
- **programy antywirusowe ,**
- **gry komputerowe,**
- **inne programy użytkowe.**

Niektóre z tych programów np. arkusze kalkulacyjne, pakiety obliczeniowe można zaliczyć do oprogramowania narzędziowego, jeśli mają otwartą strukturę mogą być wykorzystywane przez użytkownika do tworzenia własnych programów użytkowych (np. MATLAB).

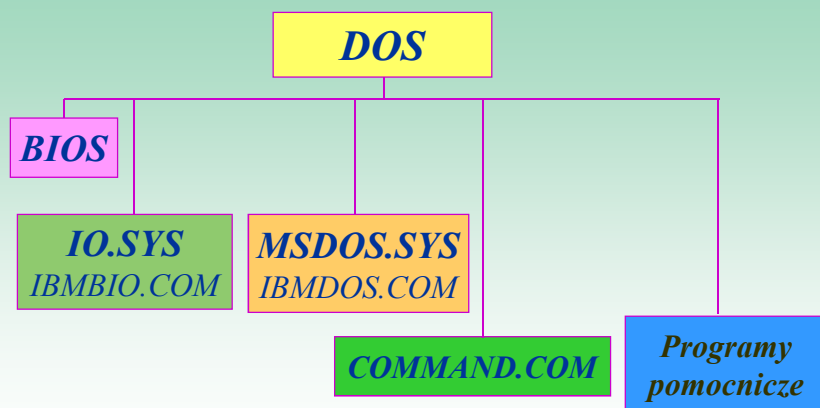
System operacyjny DOS

DOS (ang. *Disc Operating System*) jest to **16-bitowy** jednozadaniowy system operacyjny.

Głównym zadaniem systemu jest obsługa plików w systemie **FAT-16** i wsparcie dla programów rezydentnych.

DOS nie realizuje większości zadań współczesnych systemów operacyjnych.

Struktura systemu DOS

Główne moduły programowe systemu DOS

Podział pamięci w systemie DOS

PAO (1MB)

ROM (384 KB)

- BIOS
- BIOS HD
- ROM karty graficznej

← Pamięć górna

RAM (640 KB)

- część ruchoma systemu
- programy i dane użytkownika

← Pamięć konwencjonalna

Warstwy systemu operacyjnego DOS

Programy pomocnicze systemu operacyjnego

Interpreter poleceń

Jądro systemu operacyjnego

BIOS

Warstwowa struktura systemu DOS

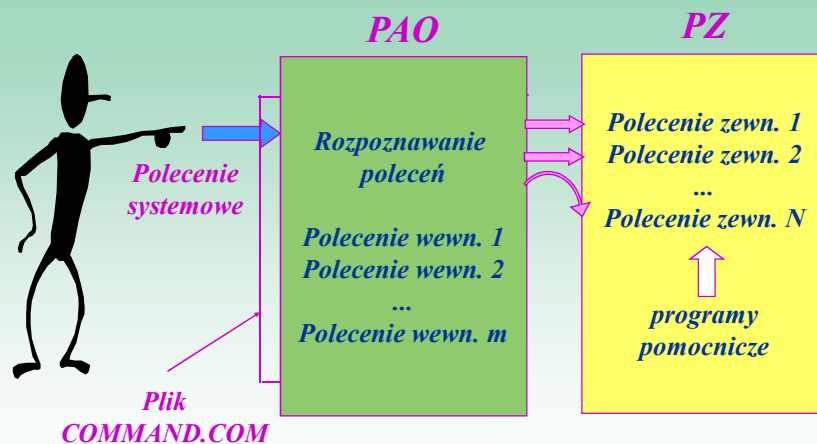
Programy z pozostałych warstw systemu operacyjnego DOS są przechowywane na **dysku systemowym**, skąd są wprowadzane do pamięci RAM.

Jądro systemu operacyjnego tworzą dwa pliki IO.SYS i MSDOS.SYS, określane jako **pliki systemowe**.

Interpreter poleceń systemowych podzielony jest na dwie części:

- podstawową- plik COMMAND.COM
- dodatkową w postaci zbioru luźnych programów.

Interpretacja poleceń systemowych

Organizacja interpretera poleceń

Polecenia systemowe

Polecenia systemowe są to informacje, które człowiek przekazuje do systemu i które są dla tego systemu zrozumiałe.

Dzielą się one na dwie grupy:

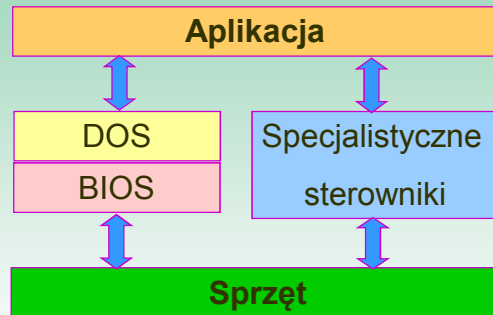
- **polecenia wewnętrzne** - wykonywane w całości przez program COMMAND.COM,
- **polecenia zewnętrzne** - wykonywane przez programy pomocnicze wywoływane z pamięci zewnętrznej.

Programy pomocnicze systemu operacyjnego realizują głównie polecenia zewnętrzne zlecane przez program COMMAND.COM.

Inną grupę tych programów stanowią **programowe sterowniki** niestandardowych urządzeń zewnętrznych nazywane (drivery).

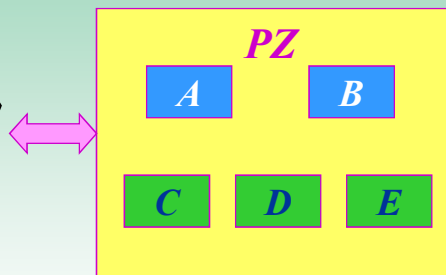
Informacje zwrotne, generowane przez system operacyjny w odpowiedzi na polecenia nazywamy **komunikatami systemowymi** lub krótko **komunikatami**.

Budowa systemu DOS

Komunikacja aplikacji ze sprzętem

Organizacja Pamięci Zewnętrznej

Dyski elastyczne

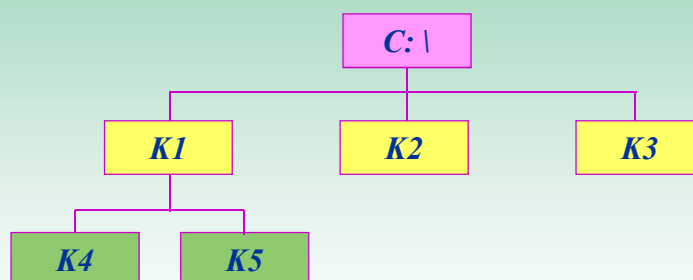
*Dyski twarde,
partycje lub
CD-ROM*

Fizyczny podział pamięci zewnętrznej

Rozszerzenia plików zalecane w systemie DOS

- COM** - plik binarny nierelokowalny, o wielkości do 64kB, z programem gotowym do wykonania,
- EXE** - plik binarny relokowalny, o dowolnej wielkości, z programem gotowym do wykonania,
- BAT** - plik wsadowy, zawierający polecenia DOS-u,
- SYS** - plik systemowy o specjalnym przeznaczeniu,
- TXT** - plik tekstowy,
- PAS** - plik z programem źródłowym w języku Pascal,
- C** - plik z programem źródłowym w języku C,
- BAS** - plik z programem źródłowym w języku Basic,
- ASM** - plik z programem źródłowym w języku Asembler,
- DAT** - plik zawierający dane do programu.

Katalogi i ich drzewiasta struktura

Drzewiasta struktura katalogów

Ścieżka dostępu

- jest to specyfikacja ciągu katalogów, które system operacyjny musi przeszukać, aby dotrzeć do wskazanego katalogu lub pliku.

Przykłady ścieżek dostępu do katalogu K4:

C:\ K1\ K4 - start od nazwy dysku,

\ K1\ K4 - start od katalogu głównego,

K1\ K4 - start od katalogu bieżącego głównego,

K4 - start od katalogu bieżącego K1,

.. \ K4 - start od katalogu bieżącego K5.

Polecenia systemowe

Format poleceń:

NAZWA_POLECENIA [argumenty] [opcje]

Przykłady:

DIR C:\K1\K5 /W

COPY C:\K2\plik.prn PRN /b

MS WINDOWS 3.1

System Windows 3.1 formalnie stanowił **nakładkę** na system operacyjny DOS.

W rzeczywistości umożliwiał on:

- **ominięcie ograniczeń systemu operacyjnego DOS** utrudniających wykorzystanie możliwości nowych procesorów i komputerów, które pojawiły się w tym czasie na rynku,
- **realizację zadań systemu operacyjnego, które nie były dostępne w systemie DOS.**

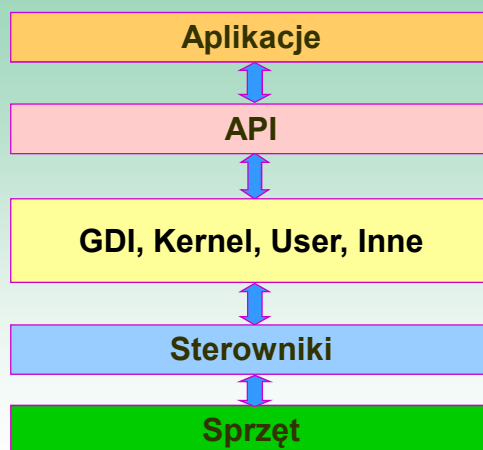
Cechy charakterystyczne systemu:

- graficzny interfejs użytkownika (**GUI** - ang. *Graphic User Interface*),
  - system okien i ikon,
  - praca z myszą w trybie graficznym (kliknięcie, podwójne kliknięcie, przeciąganie i upuszczanie),
- **schowek** umożliwiający przenoszenie fragmentów dokumentów między różnymi aplikacjami,
- wyposażenie w podstawowe **programy użytkowe** (edytor tekstu, edytor graficzny, kalkulator, zegar, baza danych),

Cechy charakterystyczne systemu:

- pozorna **wieloprogramowość**,
- możliwość tworzenia i korzystania ze wspólnych bibliotek procedur (**DLL** – *ang. Dynamic Link Library*),
- implementacja interfejsów aplikacyjnych (**API** - *ang. Application Programming Interface*),
- możliwości użycia technik multimedialnych,
- moduł komunikacji z siecią w wersji Windows 3.11.

Budowa systemu Windows 3.1

Warstwy systemu Windows 3.1

Rdzeń systemu Windows 3.1

- **Kernel** – jądro – obsługuje dostępną pamięć, umożliwia przełączanie zadań, korzystanie z bibliotek DLL i możliwości procesorów 286 i 386;
- **GDI** – ang. Graphic Device Interface – interfejs urządzeń graficznych – zbiór funkcji wykonujących podstawowe operacje graficzne;
- **User** – obsługa klawiatury, myszy oraz wysokopoziomowych operacji graficznych.

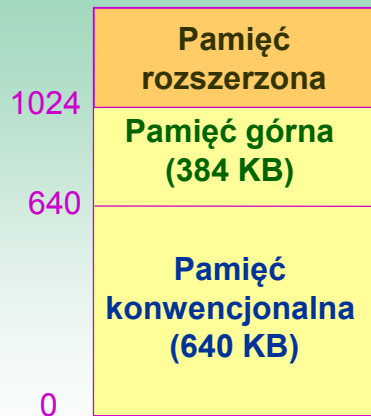
Tryby pracy

Środowisko Windows 3.1 może działać w trzech trybach pracy:

- **rzeczywistym** - nakładka na DOS,
- **rozszerzonym** - dostęp do całej pamięci RAM w systemie (ponad 640 kB),
- **386** - możliwość wykorzystania pamięci wirtualnej (poprzez plik wymiany - **Swap File**) oraz jednoczesne uruchamianie wielu programów DOS.

Podział pamięci w trybie rozszerzonym

Podział pamięci operacyjnej w trybie rozszerzonym

System operacyjny WINDOWS 95

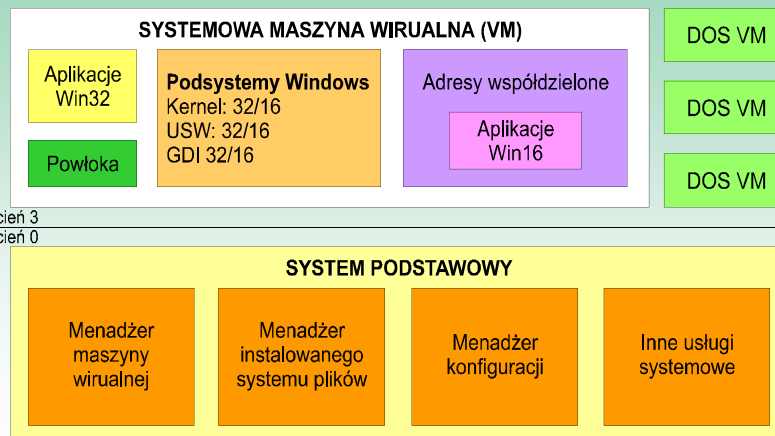
32-bitowy system operacyjny z interfejsem graficznym, ale pozwalający także na uruchomienie programów w trybie MS DOS.

Nowe cechy charakterystyczne systemu:

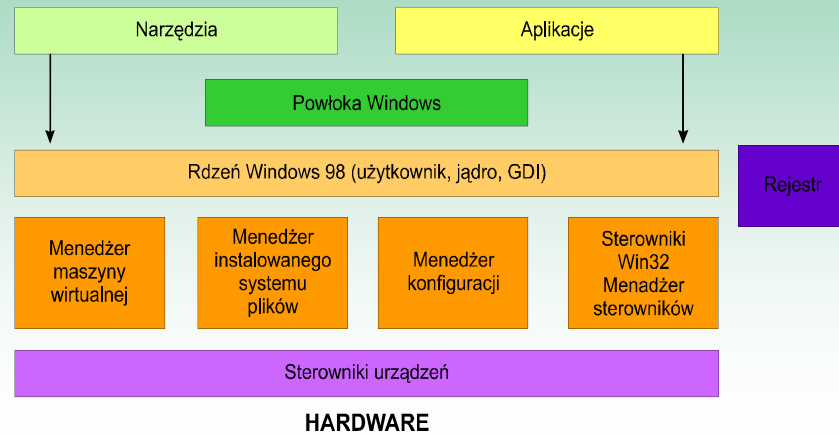
- ◆ **wielozadaniowość z wyłączeniem**
- realizowana przez Menedżer maszyny wirtualnej, kluczowy moduł systemu;
- ◆ **stronicowanie** - sposób zarządzania pamięcią, który umożliwia uruchamianie wielu dużych programów jednocześnie;
- ◆ system plików **FAT 32** (od wersji OSR2);

- ◆ długie nazwy plików i folderów, z możliwością używania znaków poprzednio niedopuszczalnych;
- ◆ nowy interfejs graficzny- pojęcia **folderu** i **obiektu**, menu kontekstowe uruchamiane prawym przyciskiem myszy;
- ◆ **pierścień „0”**- dodatkowa warstwa pośrednicząca pomiędzy rdzeniem systemu (**KERNEL, GDI, USER**) a sterownikami urządzeń;
- ◆ nowy model sterowników dynamicznych - **VxD**,
- ◆ **profile sprzętowe i profile użytkownika** - są w nich przechowywane informacje o zainstalowanych urządzeniach i ich konfiguracji oraz ustawienia danego użytkownika;

Architektura systemu **WINDOWS 98**

Warstwy WINDOWS 98

© Katedra Informatyki Stosowanej, Politechnika Łódzka

43

Windows 98 i Millenium

Architektura tych systemów opiera się na architekturze systemu Windows 95.

Udoskonalenia:

- lepsze zarządzanie pamięcią,
- optymalizacja czasu uruchamiania aplikacji,
- szybsze uruchamianie i zamykanie systemu,
- programy obsługi nowego sprzętu wykonanego w nowych technologiach (**USB, HID, DVD, IEEE-1394** i inne) oraz nowy model sterownika Win32 Driver Model (**WDM**),
- możliwość dokupienia karty **TV** i innych urządzeń,

© Katedra Informatyki Stosowanej, Politechnika Łódzka

44

- rozszerzone usługi sieciowe (Winsock 2.0),
- udoskonalenia w obsłudze Internetu, **Internet Explorer**, aktywny pulpit z przeglądarką W W W,
- **Direct X 5**. - rozszerzony zestaw interfejsów programowych , dzięki którym aplikacje mogą uzyskać bezpośredni dostęp do sprzętu multimedialnego w systemie,
- **MultiMon** - możliwość dołączenia dwóch kart graficznych i wielu monitorów do jednego komputera,
- obsługa **ACPI** - interfejsu zaawansowanego konfigurowania i zarządzania energią.
- mechanizm **Plug & Play**.

Windows NT i 2000

Pierwsza wersja systemu Windows NT powstała w firmie **DEC** jako uniwersalny pod względem platformy sprzętowej system operacyjny dla stacji roboczych i komputerów osobistych. System został zakupiony przez firmę **Microsoft** z przeznaczeniem głównie dla zastosowań profesjonalnych.

Interfejsy graficzne kolejnych wersji systemu **Windows NT** są bardzo podobne do interfejsów systemów **Windows 9x**, ale ich budowa wewnętrzna jest zupełnie inna.

Cechy charakterystyczne systemu:

- ◆ **stabilny**, wielozadaniowy system,
- ◆ każda uruchomiona aplikacja (**proces**) działa niezależnie od pozostałych i nie może wpływać na stan innych pracujących równolegle procesów,
- ◆ proces, który przestał pracować prawidłowo jest usuwany przez system bez szkody dla pozostałych procesów - **wywłaszczenie**,
- ◆ możliwość pracy zarówno na komputerach z procesorami Intelx86, Alpha, MIPS lub Power PC jak i na **maszynach wieloprocesorowych**,
- ◆ obiektowe podejście do obsługi zasobów systemowych,

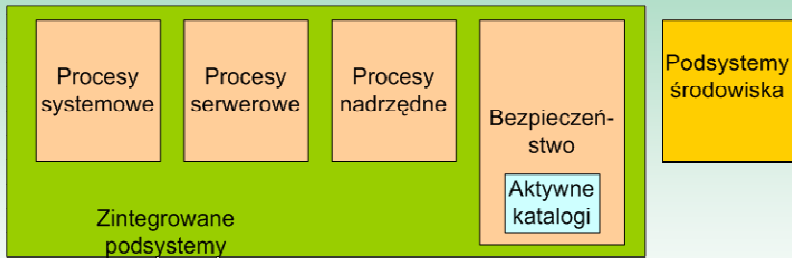
- ◆ możliwość obsługi serwera,
- ◆ system zabezpieczeń dostępu do zasobów systemu (interfejs Win32 API),
- ◆ system plików **NTFS** - nowoczesny system praw dostępu, oszczędność miejsca na dysku.

Udogodnienia systemu Windows 2000:

- programy obsługi nowego sprzętu (**USB, DVD, karty PC Card, magistrala AGP**),
- mechanizm **Plug & Play**,
- system plików **NTFS5** - szyfrowanie danych
- obsługa **ACPI** - interfejsu zaawansowanego konfigurowania i zarządzania energią.

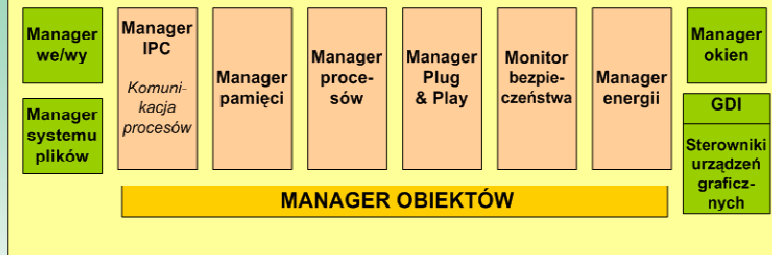

Warstwy systemu Windows 2000

Tryb użytkownika (*User Mode*)

Usługi wykonawcze

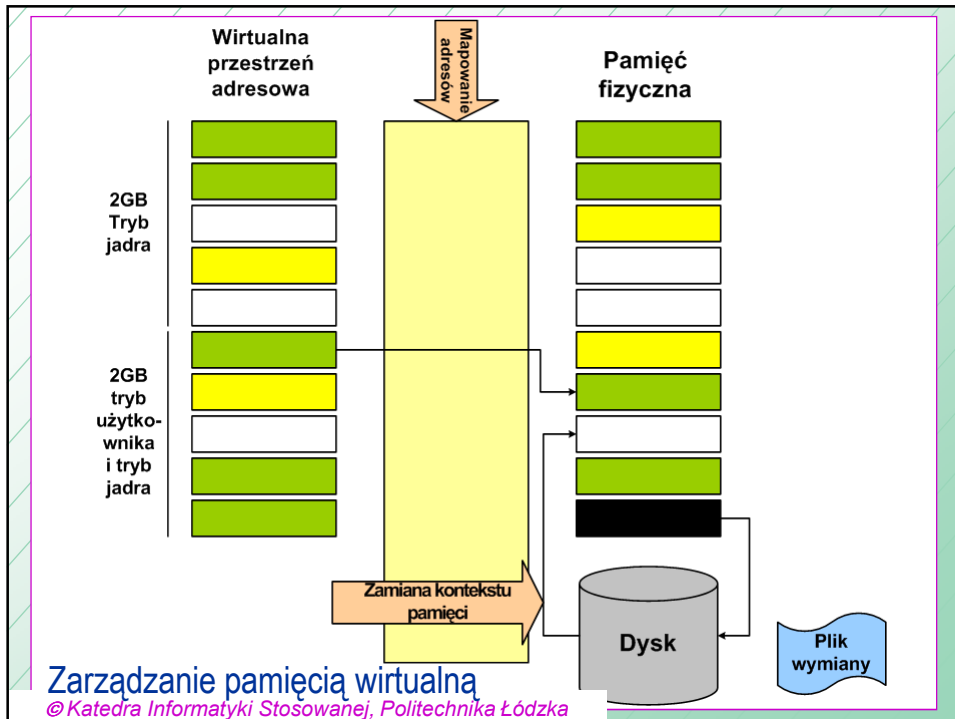
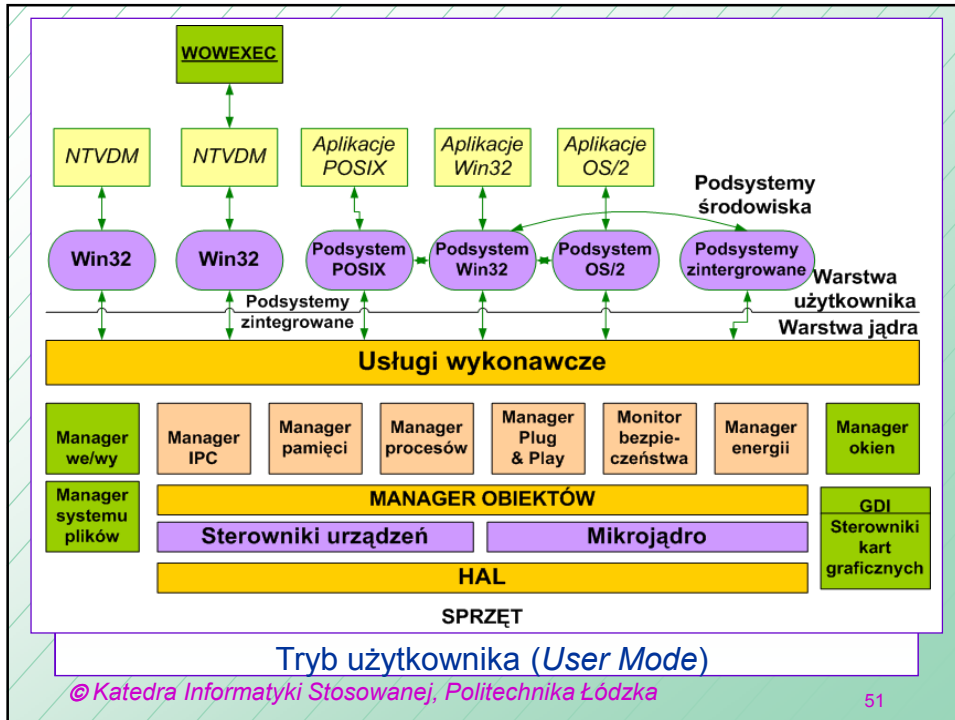
Sterowniki urządzeń

Mikrojądro

HAL (*Hardware Abstraction Layer*)

SPRZĘT

Tryb jądra (*Kernel Mode*)

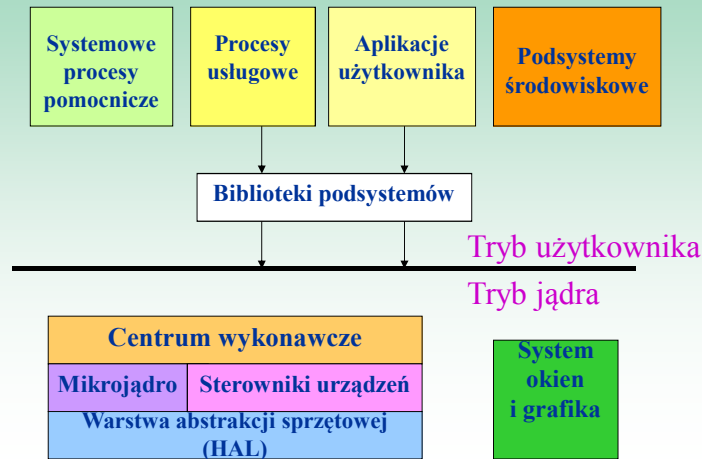
Cechy charakterystyczne systemu Windows XP:

- system bardzo „przyjazny” dla użytkowników komputerów,
- system zorientowany na pracę w sieci,
- mały **narzut systemowy** (w Windows XP dla 17 procesów systemowych uruchamiających łącznie aż 266 wątków, sumaryczny narzut systemowy jest wydatnie mniejszy niż w przypadku Windows ME, w którym jest pięć procesów systemowych, jednowątkowych).

Udogodnienia systemu Windows XP

- **zdalny pulpit** - narzędzie, umożliwiające zdalną pracę na komputerze działającym pod kontrolą Windows XP Professional,
- **pliki „off-line”** – umożliwiają zmniejszenie kosztów korzystania z Internetu,
- wstępna obsługa protokołu **IPv6**,
- możliwość „**hibernacji**” systemu,
- wbudowany firewall – IFC (Internet Connection Firewall),
- śledzenie przepływu danych między komputerem a siecią,
- funkcja odzyskiwania sytemu

Ogólny zarys architektury systemu Windows 2003

© Katedra Informatyki Stosowanej, Politechnika Łódzka

55

Windows Vista

- Nowe API - WinFX
- Zastosowanie silnika graficznego WPF (Windows Presentation Foundation)
- Nowy wygląd bazujący na silniku Aero
- Warstwa komunikacji WCF (Windows Communication Foundation)
- Rozbudowana zapora
- Rozbudowany o program do nagrywania płyt DVD
- Windows Defender (narzędzie do wykrywania aplikacji szpiegujących)
- Nowy instalator systemu

56

Wady i zalety systemu Windows Vista

Zalety

- dostępny w wersjach 32- i 64-bitowej
- „bezpieczniejszy” od swoich poprzedników
- Rozbudowano dotychczasową funkcjonalność, ładny wygląd

Wady

- Wymaga dużych zasobów
- „Zawieszanie się tego systemu jest jego cechą, a nie wadą”
- Utrudniono administrację i poruszanie się

57

Architektura 64 bitowa

- Sposób przetwarzania danych, który opiera się na jednostkach danych w porcjach po 64 bity

Zalety

- Większa wydajność
- Zwiększona precyzja wykonywania obliczeń
- Kompatybilność z oprogramowaniem 32 bitowym

58

Architektura 64 bitowa

- Zaimplementowane nowe mechanizmy
- Obsługa standardu EFI
- Zwiększona przestrzeń pamięci adresowej

Wady

- Wymagana optymalizacja kodu aplikacji
- Wymagane nowe oprogramowanie sterownika

59

Architektura 64 bitowa

- Brak kompatybilności z 16 bitowymi programami
- Nieco większe zapotrzebowanie na zasoby pamięci

60

Windows 7

- Obsługuje architektury 32 i 64 bitowe
- Szybkie działanie
- Poprawiona wydajność
- Szybsze wyszukiwanie
- Umożliwia uruchomienie starszych aplikacji skierowanych na system Windows XP
- Rozbudowana biblioteka multimedialna
- Ochrona bezpieczeństwa danych przy pomocy aplikacji BitLocker
- Kontrola rodzicielska

61

Windows 8

- Nowy menadżer zadań (ułatwione zamykanie aplikacji, „Heatmap”, uzyskiwanie informacji o procesach)
- Znacznie wydajniejszy
- Start systemu w mniej niż 5 sekund
- Nowy interfejs
- Możliwość darmowego pobrania i instalacji ze strony (kliknij w Get started):
<http://msdn.microsoft.com/en-us/windows/>

62

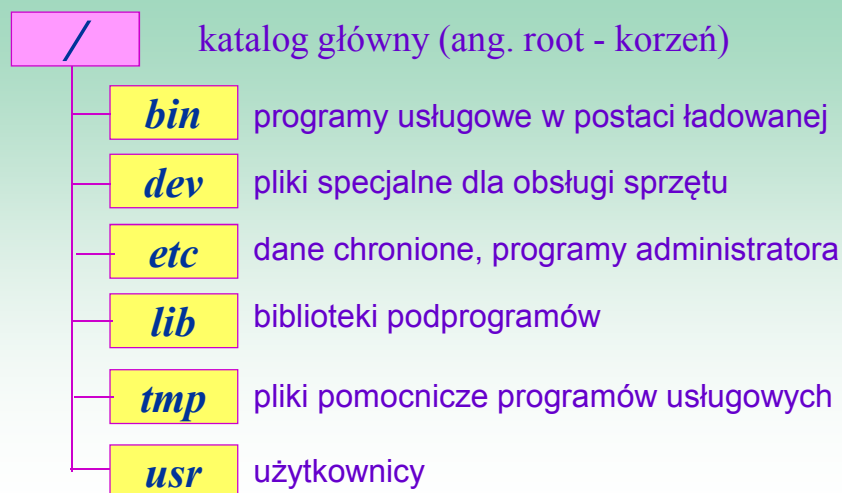
System operacyjny Unix

UNIX to jeden z popularniejszych w świecie wielozadaniowych i wielodostępnych systemów operacyjnych.

Najważniejsze cechy systemu:

- prosty i spójny język poleceń,
- duży wybór narzędzi programowych dla środowiska systemowego oraz programów usługowych i użytkowych,
- łatwość przenoszenia programów na inne maszyny.

Drzewiasta struktura systemu Unix

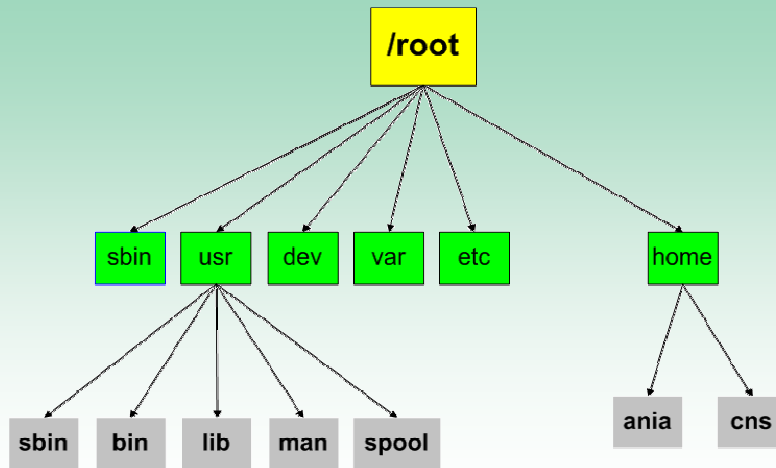

- ### *Cechy charakterystyczne systemu UNIX*
- każdy użytkownik ma swój **katalog osobisty**, **identyfikator** oraz **hasło**,
  - użytkownicy systemu są łączeni w **grupy**,
  - każdy plik ma swojego **właściciela**; z plikiem może być związany **właściciel**, **grupa** lub **pozostali użytkownicy**;
  - **UNIX** rozróżnia cztery typy **praw dostępu** do pliku lub katalogu:
    - brak praw(-), prawo wykonania (x), prawo pisania(w), prawo czytania (r),
- © Katedra Informatyki Stosowanej, Politechnika Łódzka
- 66

- pamięć zewnętrzna (dyski twarde, dyskietki, itp.) nazywana jest **wolumenami wymiennymi** i jest dostępna po wcześniejszym jej **zamontowaniu**, tzn. dołączeniu do dowolnego istniejącego katalogu,
- po zakończeniu pracy z wolumenem wymiennym należy go **odmontować**,
- pracę całego systemu koordynuje **JĄDRO**, część systemu operacyjnego, która interpretuje polecenia i z którą bezpośrednio styka się użytkownik nazywa się **POWŁOKĄ**,
- w **UNIXIE** dostępnych jest kilka powłok, najpopularniejsze to: Bourne Shell (**sh**), C-Shell (**csch**),

- **UNIX** jest systemem wielozadaniowym i wielodostępnym, tzn. z jednego komputera unixowego może korzystać jednocześnie wielu użytkowników, a każdy z nich może uruchomić kilka **procesów**,
- **procesem** nazywany jest działający w danej chwili program wraz z jego danymi i środowiskiem,
- proces może być wykonywany w wersji intraktywnej, bądź w **tle**,
- komunikacja między procesami a urządzeniami we/wy odbywa się za pomocą **strumieni**, a pomiędzy procesami za pomocą **łączy i potoków**.

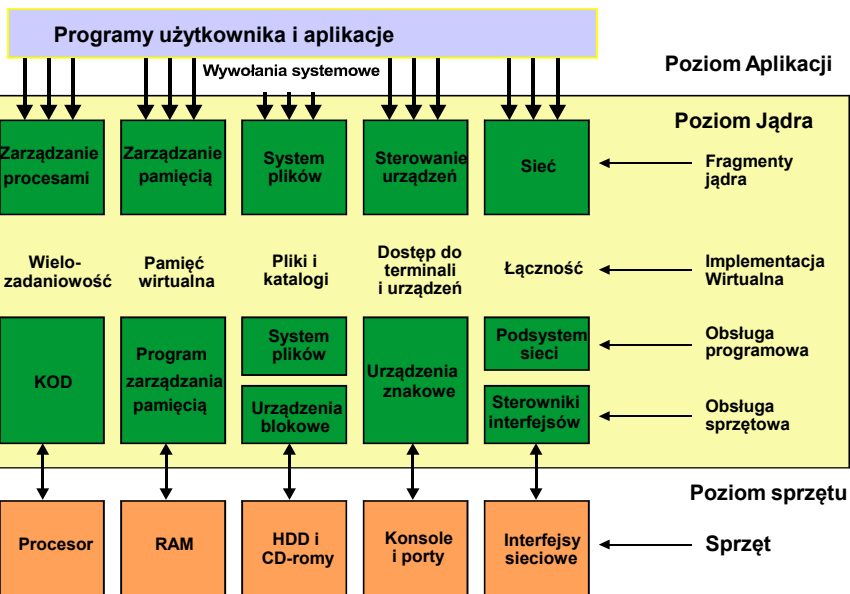
System operacyjny Linuks

Struktura katalogów systemu Linuks

© Katedra Informatyki Stosowanej, Politechnika Łódzka

69

Architektura systemu Linuks

© Katedra Informatyki Stosowanej, Politechnika Łódzka

70

Dystrybucje Linuksa

- Debian 6.0.3
- Ubuntu 11.0.4 (oparty na Debianie)
- Red Hat
- Fedora 16
- Knoppix
- Slackware
- Mandriva
- openSUSE